

Kunstkritikk gir en viktig tilbakemelding til kunstneren. Foto: HATS

Kunstkritikk

Hvordan skrive teaterkritikk

En kritikk er en fortløpende evaluering av scenekunstneriske uttrykk. Men hvordan skriver man den på en meningsfull måte som gavner både publikum og kunstnere?

Scenekunsten er preget av et stort mangfold av uttrykksformer, noe som gjør det viktig å se både ulike forestillinger så vel som utstillinger. Det å forstå kunstverkets estetiske premisser og virkemidler er viktig. Erfaringene kan bearbeides på forskjellige måter, gjennom å sette det vi ser i kontekst av det kunstneriske og det samfunnsmessige. Dermed vil en bedre forstå forestillingens formuttrykk og hva det sier oss.

Kritikerens ferdigheter

Det er to retninger innenfor teater- og kunstkritikk: analytisk og impresjonistisk. Den

analytiske kritikken vil forklare, informere og systematisere inntrykkene, mens den impresjonistiske kritikken er mer opptatt av å formidle den umiddelbare opplevelsen. Disse to retningene kan kombineres.

Kritikeren må se og forstå et mangfold av uttryksmidler som regi og skuespillerkunst, scenografi og dramaturgi, samt de kunstneriske strategiene og virkemidlene i en produksjonen.

Det er også viktig å vite at kritikkerens blikk representerer tilskuerens opplevelse. Kritikeren må tilegne seg noen ferdigheter både innenfor det kunnskapsmessige og i det å kunne formulere seg. En sterkt impresjonistisk inspirert kritiker kan kanskje komme med kraftsalver om at forestillingen er elendig fordi den ikke tiltalte ham eller henne. Et slikt utsagn vil bringe enhver kunstner i harnisk og kritikeren vil bli stemplet som lite konstruktiv.

En kritiker kan utdanne seg ved å ta en bachelorgrad i et kunstfag på universitet eller høyskole. Kritikeren må også være kulturpolitisk, retorisk og kunstfaglig kompetent, og bør kvalifisere seg ved å se mange forestillinger, ved å skaffe seg kunnskap gjennom å oppsøke et fagmiljø eller gjennom kunstnerisk praksis, og være kjent med teaterhistorie, teori og manifeste.

Forslag til oppskrift

En kritikk eller anmeldelse må være en diskusjon av premissene i forestillingen. Man starter med en *ingress*, det vil si en åpning med en presentasjon av forestillingens kontekst og hvor den finner sted, og hvilket dramatisk eller dramaturgisk materiale den er basert på.

En meningsfull kritikk bør bygges opp på en gjennomtenkt måte. En slik oppbygging kan være en modell som jeg definerer som $A + B = C$.

A: En beskrivelse av hva kritikeren har sett og hva forestillingen handler om eller har som tema.

B: En diskusjon av hvordan dette blir behandlet når det gjelder regi, skuespillerkunst og dramaturgi.

C: En konklusjon som diskuterer forholdet mellom A og B, det vil si om virkemidlene lykkes i å ivareta skuespillet eller tematikken i forhold til konteksten eller sammenhengen forestillingen er satt opp i, noe som er basis for å kunne felle en dom.

Det kan godt sies at en kritikk som anvender denne type oppbygging er en analytisk kritikk, samtidig som den kan være personlig eller gi uttrykk for den personlige opplevelsen.

Hvis det bare er den personlige opplevelsen som formidles, er det for et tips til publikum å regne. Kunstnerne selv forventer en mer analytisk respons på forestillingen fra kritikerne, noe også det mer teaterinteresserte publikum vil gjøre. Da får kritikken karakter av å være dokumentasjon av forestillingen, utover det at man får vite hvem som har gjort hva og ikke bare en tilfeldig beskrivelse av om forestillingen gjorde inntrykk eller ikke.

Ny-impresjonistisk kritikk

Den impresjonistiske kritiker sto tidligere overfor et teater som var fullfinansiert gjennom støtteordningene. Teatersjefene kunne regne med at det som ble avvist av en tilskuer ville kunne vekke interesse hos en annen. Teatrene var ikke så avhengige av kritikernes gunst.

Myndighetene stiller i dag adskillig strengere krav til teatrenes økonomiske inntjening enn før. Dessuten forventer publikum i stadig større grad en vurdering som er mer analytisk enn impresjonistisk. Men selvfølgelig, en individuell opplevelse vil fortsatt ha en impresjonistisk karakter. Når kritikken kombinerer denne personlige opplevelsen med forståelse for eller innsikt i hvordan forestillingen er laget gjennom en analytisk beskrivelse av forestillingen, vil jeg kalle det en *ny-impresjonistisk* kritikk.

Kurs i Kunstkritikk. Foto: Hats

Knut Ove Arntzen

Professor i teatervitenskap

Universitetet i Bergen

ARTIKKELSERIE

Kunstkritikk

(Antall artikler: 3)

(Antall artikler: 3)

- 1 Hvordan skrive teaterkritikk (</nb/artikler/2016/09/hvordan-skrive-teaterkritikk>)
- 2 Å koke buljongterninger (</nb/artikler/2016/09/koke-buljongterninger>)
- 3 Humorkritikk for nybegynnere (</nb/artikler/2017/09/humorkritikk-nybegynnere>)

MÅLGRUPPE

Lærer (</nb/malgruppe/laerer>)

Kritiker (</nb/malgruppe/kritiker>)

RELATERT ARTIKKEL

[\(/nb/artikler/2016/09/koke-buljongterninger\)](/nb/artikler/2016/09/koke-buljongterninger) [\(/nb/artikler/2016/09/koke-buljongterninger\)](/nb/artikler/2016/09/koke-buljongterninger)

Kunstkritikk

Å koke buljongterninger

[\(/nb/artikler/2016/09/koke-buljongterninger\)](/nb/artikler/2016/09/koke-buljongterninger)

[\(/index.php/nb/artikler/2017/02/kritikk-og-forbaskede-terningkast\)](/index.php/nb/artikler/2017/02/kritikk-og-forbaskede-terningkast) [\(/index.php/nb/artikler/2017/02/kritikk-og-forbaskede-terningkast\)](/index.php/nb/artikler/2017/02/kritikk-og-forbaskede-terningkast)

Kunstkritikk

Kritikk og forbaskede terningkast
[\(/index.php/nb/artikler/2017/02/kritikk-og-forbaskede-terningkast\)](/index.php/nb/artikler/2017/02/kritikk-og-forbaskede-terningkast)

(/nb/artikler/2017/09/humorkritikk-nybegynnere) (/nb/artikler/2017/09/humorkritikk-nybegynnere)
Kunstkritikk

Humorkritikk for nybegynnere

(/nb/artikler/2017/09/humorkritikk-nybegynnere)